

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **Mgr. A. B.**, bývajúceho v Ž., zastúpeného JUDr. C. S., advokátom so sídlom v Č., proti odporkyňi **S. B.**, bývajúcej v Ž., **o zaplataenie 6 000 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 2 C 217/2009, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 24. marca 2011 sp. zn. 10 Co 49/2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 24. marca 2011 sp. zn. 10 Co 49/2011 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom z 28. októbra 2010 č.k. 2 C 217/2009-85 uložil odporkyňi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi do 3 dní 6 000 € s 9 % úrokom z omeškania z tejto sumy od 21. augusta 2009 do zaplataenia; rozhodol tiež o trovách konania. Vychádzal z toho, že účastníci konania uzatvorili 6. júla 2009 zmluvu o budúcej kúpnej zmluve, v ktorej sa dohodli, že do 2 mesiacov uzatvorí kúpnu zmluvu o predaji nehnuteľností vo vlastníctve odporkyne (malo ísť o nehnuteľnosti v katastrálnom území B., ktoré sú v katastri nehnuteľností vedené na liste vlastníctva č. X. ako dom súpisné č. X. a pozemky – parcela č. X. a č. X.) do vlastníctva navrhovateľa za kúpnu cenu 36 639 €. Na základe zmluvy o budúcej kúpnej zmluve zaplatil navrhovateľ preddavok na kúpnu cenu vo výške 6 000 €, následne ale zistil, že je nepravdivé vyhlásenie odporkyne v zmluve o budúcej kúpnej zmluve o nezamľčaní podstatných skutočností zamýšľaného prevodu – na predmetné nehnuteľnosti bola totiž vedená exekúcia. Navrhovateľ vzhľadom na to od zmluvy o budúcej kúpnej zmluve odstúpil; tým mu vzniklo právo na vrátenie zaplataeného preddavku. Podľa právneho názoru súdu prvého stupňa bol ten právny vzťah, ktorý bol pre posúdenie veci určujúci, založený medzi navrhovateľom a odporkyňou. Sama skutočnosť, že preddavok fakticky prevzala

v neprítomnosti odporkyne sprostredkovateľka, nemení preto nič na tom, že pasívne vecne legitimovanou (povinnou vrátiť preddavok) je odporkyňa, a nie táto sprostredkovateľka. Povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie vo výške 6 000 € zaťažuje preto odporkyňu. Návrhu z tohto dôvodu v plnom rozsahu vyhovel. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie odporkyne Krajský súd v Žiline rozsudkom z 24. marca 2011 sp. zn. 10 Co 49/2011 napadnutý rozsudok zmenil tak, že návrh zamietol. V odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvého stupňa nedôsledne vyhodnotil vykonané dokazovanie, dostatočne skutkovo, ani právne si nezrejmal podstatu uplatňovaného nároku, v dôsledku čoho rozhodol vecne nesprávne. Odvolací súd po doplnení dokazovania dospel k záveru, že suma 6 000 € bola síce navrhovateľom zložená pri uzatvorení zmluvy o budúcej kúpnej zmluvy ako preddavok kúpnej ceny, nedostala sa ale do dispozičnej sféry odporkyne, ktorá sa preto ani bezdôvodne neobohatila. Odvolací súd vzhľadom na to prvostupňové rozhodnutie zmenil tak, že návrh zamietol ako neopodstatnene smerujúci proti odporkyni. O trovách konania rozhodol v zmysle ustanovení § 224 ods. 1, § 151 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadol navrhovateľ dovolaním. Uviedol, že v odvolacom konaní došlo k vade konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., a to tým, že odvolací súd prejednal odvolanie napriek tomu, že nemalo predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.). Napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom skutkovom závere, že preddavok na kúpnu cenu sa nedostal do dispozičnej sféry odporkyne, a tiež na nesprávnom právnom závere, že odporkyňa sa na úkor navrhovateľa bezdôvodne neobohatila. Za rozhodujúce označil, že zmluvou o budúcej kúpnej zmluve bol založený právny vzťah medzi navrhovateľom (budúcim kupujúcim) a odporkyňou (budúcou predávajúcou) a že peňažné plnenie 6 000 € poskytol v rámci tohto vzťahu. Bezdôvodne obohatenou je preto odporkyňa bez ohľadu na to, či peniaze fakticky prevzala alebo neprevzala. Z týchto dôvodov žiadal rozsudok odvolacieho súdu buď zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, alebo toto rozhodnutie zmeniť a návrhu vyhovieť.

Odporkyňa vo vyjadrení k dovolaniu poprela opodstatnenosť mimoriadneho opravného prostriedku navrhovateľa.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie a jemu predchádzajúce konanie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi.

1. Vzhľadom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesným vadám konania vymenovaným v § 237 O.s.p. O vadu takejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Procesné vady tejto povahy neboli v dovolaní namietané a ani v dovolacom konaní nevyšli najavo.

2. V zmysle § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd ďalej skúmal, či v konaní nedošlo k inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Aj na vadu tejto povahy je totiž dovolací súd povinný prihliadnuť bez ohľadu na to, či na ňu dovolateľ (ne)poukázal. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel v dovolacom konaní k záveru, že v konaní pred odvolacím súdom došlo k takejto vade (viď ďalej 2.1. a 2.2.).

2.1. Odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7 (§ 213 ods. 1 O.s.p.). Ak má odvolací súd

za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Pokiaľ sa chcel odvolací súd odchýliť od skutkového zistenia súdu prvého stupňa, ku ktorému dospel na základe pred ním bezprostredne vykonaného dokazovania výpoveďou účastníka konania alebo svedka, mal v súlade so zákonom zopakovať sám taký dôkaz spôsobom, ktorý určujú ustanovenia § 126 a § 131 ods. 1 O.s.p., a zadovážiť si tak rovnocenný (plnohodnotný, t.j. s rovnakou výpovednou hodnotou) podklad pre jeho prípadné odlišné hodnotenie. Je zásadne neprípustné, aby odvolací súd prehodnotil výsledky dokazovania a z nich vyplývajúce skutkové zistenia bez toho, aby tieto dôkazy sám zopakoval.

V prejednávanej veci zo zápisnice spísanej na odvolacom pojednávaní 24. marca 2011 (č.l. 111 spisu) vyplýva, že predseda senátu na ňom oboznámil priebeh doterajšieho konania a účastníci sa vyjadrili k veci. Odvolací súd v priebehu pojednávania vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi – zmluvou o budúcej kúpnej zmluve, odstúpením od zmluvy o budúcej kúpnej zmluve a dokladmi o doručení tohto odstúpenia odporkyni; žiadne iné dôkazy neboli na odvolacom pojednávaní vykonané. Za tohto stavu ale odvolací súd nemal dostatočný a rovnocenný (s rovnakou výpovednou hodnotou) skutkový podklad pre zmenu rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý na rozdiel od neho vykonal dokazovanie aj výpoveďami účastníkov konania v zmysle § 131 O.s.p. (viď výpovede navrhovateľa a odporkyne na č.l. 62 spisu) a výpoveďou svedkyne v zmysle § 126 O.s.p. (viď výpoveď sprostredkovateľky na č.l. 79 spisu). Tieto výpovede mali pri tom určujúci význam pre rozhodnutie súdu, lebo formulácie obsiahnuté v zmluve o budúcej kúpnej zmluve potvrdzujú len samo zaplatenie preddavku na kúpnu cenu, nie to, komu a s akými účinkami bolo plnené. Tento preddavok vyplatil navrhovateľ v prítomnosti svedkyne (a ďalších osôb, ktoré v konaní neboli vypočuté) a sporným nebol obsah uvedených listín, ale celý skutkový a právny rámec, v ktorom navrhovateľ zaplatil preddavok na kúpnu cenu.

2.2. K procesnej vade tej istej povahy (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) došlo tiež nedostatočným odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd bol povinný vysvetliť v odôvodnení zmeňujúceho rozsudku úvahy, ktorými sa riadil, k akým záverom dospel a z čoho pri tom vychádzal (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Pokiaľ odôvodnenie jeho rozhodnutia také

vysvetlenie neobsahuje, je dovolaním napadnutý rozsudok nepreskúmateľný (viď R 111/1998).

V konaní nebolo sporné, že navrhovateľ preddavok na kúpnu cenu skutočne zaplatil. Keďže mu po odstúpení od zmluvy o budúcej kúpnej zmluve nebola vrátená ním zaplatená suma, zastával názor, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu, ktoré podľa neho získala odporkyňa. K bezdôvodnému obohateniu sprostredkovateľky nemohlo dôjsť preto, lebo nebola účastníčkou relevantného hmotnoprávneho vzťahu, ale iba „platobným miestom“ (viď č.l. 63 spisu), na ktorom bolo síce plnené, avšak v prospech odporkyne, a nie sprostredkovateľky.

Napadnutý rozsudok akcentuje, že preddavok na kúpnu cenu, ktorý preukázateľne prevzala sprostredkovateľka, sa nedostal do dispozičnej sféry odporkyne. Odvolací súd ale v odôvodnení svojho rozhodnutia primerane nevysvetlil, na základe čoho dospel k tomuto záveru, keď v konaní nebolo bližšie skúmané, o aký právny vzťah išlo medzi odporkyňou a sprostredkovateľkou. Ak bol medzi nimi založený právny vzťah sprostredkovania uzatvorenia zmluvy o prevode nehnuteľností, mal byť skúmaný jeho konkrétny obsah. Zo spisu nevyplýva, čo (osobitne z hľadiska prevzatia preddavku) bolo medzi nimi dohodnuté a či a v akom rozsahu bola sprostredkovateľka oprávnená za odporkyňu konať (viď tiež § 777 veta druhá Občianskeho zákonníka). Bez bližšieho vysvetlenia zistení a odôvodnenia skutkových okolností, z ktorých odvolací súd vyvodil, že poskytnutím predmetného peňažného plnenia sprostredkovateľke nebolo plnené s právnymi účinkami pre odporkyňu, nemožno považovať dovolaním napadnutý rozsudok za náležite odôvodnený.

2.3. Pokiaľ navrhovateľ namietal, že k vade konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. došlo aj rozhodnutím o odvolaní odporkyne proti prvostupňovému rozsudku, ktoré nemalo predpísané náležitosti v zmysle § 205 ods. 1 O.s.p., dovolací súd zastáva názor, že z obsahu tohto opravného prostriedku vyhotoveného samotnou odporkyňou (predsa len) bolo možné usúdiť, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie považuje za nesprávne a čoho sa odvolateľka domáha.

3. V dovolaní sa namieta, že napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením veci

je činnosť súdu, pri ktorej na zistený skutkový aplikuje príslušnú právnu normu a pri ktorej zo svojich skutkových zistení vyvodzuje právne závery.

Dovolateľom napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu nemohli byť v dovolacom konaní (vzhľadom na už spomenuté tzv. iné vady konania) pre toto posúdenie dostatočným podkladom.

4. Z dôvodov uvedených vyššie pod 2.1. a 2.2. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 9. novembra 2011

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková